

TIDEVARVET

Vad har hänt?

STALINS UTTALANDE till representanten för en amerikansk tidnings-trust inledde veckans storpolitiska händelser. Japan varnades däri uttryckligen för att angripa den mongoliska folkrepubliken. Sovjet skulle liksom 1921 komma den till hjälp.

Vidare framhöll Stalin att krigshotet har tvneen härdar. Den ena i sjörran östern, den andra i mittteleuropa — med tydliga hänsyftningar på Tyskland.

HITLER TALADE SEDAN på lördagen den 7 mars inför den hastigt sammankallade tyska riksdagen. Han meddelade att han beslutat bryta Locarnopakten och att redan i samma stund tysk militär höll på att rycka in i sina gamla kaserner i den demilitariserade zonen, d. v. s. Rheinlandet. Anledningen till det uppseendeväckande fördragsbrottet vore den fransk-ryska paktens, som Hitler ansåg oförenlig med Locarno-pakten. Att avvakta uppsägningstidens tre månader påssade ej ett suveränt folk. Men han ville ändå ej krig utan hade ett förslag på 7 punkter till fredens befästande.

Frankrike skall slopa sina gränsfästningar och å sin sida skapa en demilitariserad zon, nonaggressionsavtal ingås mellan Tyskland, Frankrike och Belgien på 25 år, vari Holland även skulle få vara med. Tyskland är villigt sluta luftpakt och med sina östra grannar ingå nonaggressionsavtal, även med Litauen, som ej fick vara med förra gången Hitler talade. Sen vill Tyskland komma tillbaka till N. F. och hoppas få igen sina kolonier.

EUROPA BLEV SOM VANLIGT BESTÖRT och regeringschefer talade i radio eller parlament.

Frankrike vill ha sanktioner. England tvekar. Belgien bekymrat. Italien tiger. N. F:s liv hänger återigen på en tråd.

Eden flyger till Paris och Flandin flyger till London, där N. F:s Råd sammanträder den 14 mars.

ORDINÄRE TIDEN FÖR K. PROPOSITIONERS avlämnande till riksdagen har nått sitt slut. Särskilt socialministern har avgivit många viktiga förslag, som vart för sig skulle fordra sin särskilda behandling. Vi uppräknar:

Förbättrade avlöningsvillkor för kvinnlig beaktningsshavare i samband med handelskap och därmed sammanhängande sjukdom — i överensstämmelse med Befolkningsskattedirektionens förslag. Om tillsättande av en central nämnd för granskning av läroböcker, även för folkskolan. Om lag till skydd mot vräkning i arbetskonflikter. Omläggning av skyddshemsverksamheten i samband med ett successivt förstärkt försäkringsväsende. Ändring av hälsovårdslagen i riktning av skärpt kontroll över bostäder.

Från finansministern föreslås att ankning och fränskild ja familjepension. Dessutom har förslaget — på 5 miljoner — om dyrtillstånd inom folkpensioneringen framtagits.

Försvarspropositionen dröjer ännu.

Veckovisningen

7-årig bottenkola. Den milda domen.

Tag hänsyn till 9-årsåldern och ungdomstiden.

Den kungliga propositionen om den obligatoriska 7-åriga bottenkolan har kommit, stödd på sakkunnigbetänkandet och en allmänt tillstyrkande opinion både från pressen och som resultat av remissen till skolöverstyrelsen, länsstyrelser, domkapitel och andra myndigheter. Denna opinion har emellertid haft ett viktigt extra resultat: att departementschefen ej, som han förutsatte i sin diktamen vid tillsättande av de sakkunniga, låtit det sjunde skolåret helt uppsluka fortsättningskolan. Ett fortsättningskoleår på 6 veckor — d. v. s. 180 undervisningstimmar — föreslås som obligatoriskt, och ytterligare 2 gånger 180 sådana fortsättningsstimmar med statsanslag till lärarlönerna äger ett skoldistrikt att begära från skolöverstyrelsen.

Detta är en synnerligen beaktansvärd punkt i propositionen. Man vidgår klart att det varit en »försämring» att slopa fortsättningskolan även med ett helt folkskoleår som ersättning. Eftersom fortsättningskoleperioderna numera så gott som överallt sträcker sig över två år efter de 6-klassiga skolans slut, skulle slopandet ha betydligt utträdde ur skolan. Och dessutom: Fortsättningskolan har kunnat komma

med nytt, för den gryende ungdomskolaren avpassat arbetstoff, medan det sjunde skolåret endast innebär en uttjänning — säkerligen välbehövlig — på längre tid av folkskolans kurser.

Ofriheten i det tillämnade sjunde skolårets kurser träder tydligast i dagen när man besinnar, att i det ojämförligt största antalet av våra landsbygdskolor — för vilkas skull förändringen egentligen är gjord eftersom de flesta stadsskolor är av A-typ och redan har sju klasser — denna sjunde klass skulle komma att läggas till läraravdelningar, där redan två, fyra eller sex klasser läser tillsammans. För de lärare, som redan har sex klasser, kan det möjligen tyckas nästan oväsentligt att få en till, och för dem som har två bör det ju finnas relativa möjligheter att med utbyte reda upp en till.

Men huvudparten av dessa B-skolor är dock utan jämförelse B-sorten med f. n. fyra klasser tillsammans. Och dessa skulle bli fem. Där ligger förslaget svaga, mycket svaga punkter, därom är intet tvivel. Den gör att det t. o. m. måste vara tvivel underkastat, hurvida en sådan sjunde skolklass, pressad av arbetet med alla de andra klasserna och själv pressande detta, verkligen är något att fortsättningskolan har kunnat komma

Elin Wägner:

En bok om Ossietzky.

KURT SINGER: Carl von Ossietzky. Holmströms bokförlag. Pris 50 öre.

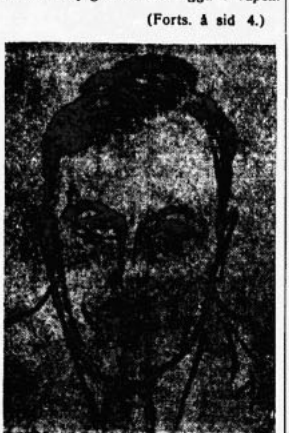
En fredsarbetare kan lägga sin verksamhet i huvudsak på två linjer. Den första är att bekämpa krigssystemet, att avslöja militarismen och dess tillhåll i mänsklig fördom och okunnighet. Det stridssättet leder gärna till att man med namns nämnande går rätt på militarismens representanter och deras handlingar, vilka med eller utan de handlandes vett och vilja öka risken för krig.

Den andra är att arbeta fram en ny atmosfär att ersätta den i vilken militarismen frodas och att med förnuft och hjärta hjälpa till att bygga upp det nya mellanfolkliga system som skall ersätta krigssystemet. Båda dessa stridsätt ge sig som självvalna i vår efterkrigsvärld. Några av de pacifister som främst inriktade sig på det mera positiva arbetet ha redan fått Nobels fredspris, t. ex. Jane Addams och Gustav Stresemann. Inom den gruppen synes mig Pierre Ceresole, skapare och ledare av den internationella hjälptjänsten, stå i tur att få denna uppmuntran och hjälp i arbetet.

Carl v. Ossietzky, av hela världens pacifister nu korald till den närmaste kandidat för fredspriset, tillhörde av allt att döma den grupp som kan kallas antimilitaristerna först och pacifisterna sedan. Men man skall inte förtiga att fastän han främst brännmärkte militaristisk anda och handling, bildade han också en internationell fredsorganisation och arbetade för Tysklands inträde i folkförbundet.

Den som skriver detta har under den tid Ossietzky skötte Weltbühne mer än en gång reagerat mot den frätande, illusionlösa, skoninglösa bitterheten i hans artiklar och över huvud i hela Weltbühnes ton.

Det strider mot hela min livsfilosofi att tro att man kan rycka upp med roten den tyska svagheten för uniformer och generaler genom att karakterisera folket som »50 miljoner lakejer som söka en piska». Men mycket av denna bitterhet förklarar ur den speciella tyska situationen. Här hade vi en demokratisk republik, född ur en revolution, som skulle göra slut på militärväldet. Tyskland var ett land som offentligt avstått från den makt och de möjligheter som ligga i vapen.

(Forts. å sid 4.)

Man måste erkänna att inget land, under något skede av världshistorien, visat en större respekt för pressen, för det tryckta ordets makt än Hitlerriket.

Kan ni göra tankeexperimentet, att ni en dag vid frukostkaffet 1912 — eller vilket år som helst under Wilhelm II:s regemente — hade fått läsa i en tidning, att en svensk sjöman av en tysk domstol blivit dömd till 5 års tukthus, därför att han vid sin landpermission visat ett nummer av Rundschau. Kan ni det? I så fall skulle ni väl ha trott er ha fått till livs ett ovanligt grovt och smaklöst skämt från Köpennickaptensens hemland.

Men när man 1936 läser om en sådan tilldragelse har man ingen anledning att gnugga sig i ögonen. Världsutvecklingen har tagit jättesteg sedan 1912... Vi ha fått uppleva så oerhörda ting, att behandlingen av Erik Jansson knapp förefaller oss otrolig eller grotesk.

Och vi lever dock i ett land, där den ansvarige utgivaren av en tidning, som missbrukat tryckfriheten, på sin höjd skulle riskera några månader.

Vid domstolen i Stade framhöll åklagaren som en slags förmidlande omständighet svenska folkets hållning under världskriget. Olika rättskipning alltså för olika nationaliteter, allt efter deras mer eller mindre sympatiska inställning till Tyskland. Hur lätt kunde inte professor Segerstedts artiklar ha kostat Jansson livet!

Med natv uppriktighet förklarade domstolen, att om Jansson varit kommunist skulle domen ha lytt på dödsstraff.

Men hade det inte också varit både det för honom angenämare och mest konsekventa? Jag kommer att tänka på en strof ur Heines Tyskland, en vintersaga, om hur tullmännen vid preussiska gränsen leta efter förbudna skrifter i hans bagage. Den lyder i Hj. Söderbergs översättning så här:

Ni narrar som söka i kofferten dem! Där är ej pudelns kärna,

det kontraband som reser med mig det har jag i min hjärna.

Kan det vara rådligt att släppa in en man som läst ett nummer av Rundschau i ett tyskt fängelse? Hur lätt kan inte hans gift smitta fängvaktare och medfångar!

Fem år! Det var vad Hitler fick för sitt upprorsförsök i München 1923. Men straffet nedsattes snart till 8 månader... Tyvärr tror jag inte att de protestmöten som hållits här över domen mot Jansson kommer att leda till något sådant resultat. Det skulle gå den tyska rättskipningens ära för när.

Det finns nu ett domstolsutslag på att »mentaliteten hos svenskarna är densamma som hos tyskarna». Det är nog inte längre många av oss som känna sig smickrade. Och om juristerna i Hamburg läste vad som opåttat får skrivas om Sveriges regering i nazistisk press och sägas här på nazistiska möten, skulle de nog modifiera sin uppfattning.

Men ett sunn sanning ligger det tyvärr i orden. Även i Sverige har man ända in på 1930-talet omhuldat en viss benägenhet att möta argument med polisåtgärder. Det strider visserligen i hög grad mot den religion, på vilken vår statskyrka är byggd och som officiellt alltjämt även är Tysklands.

För snart 2000 år sedan stod inför ett forum i Jerusalem en man, som i Tredje riket snabbt skulle ha blivit expedierad för pacifistiskt och kommunistiskt propaganda. Till en av rättsstjänarna sade han: »Har jag talat orätt, så bevisa att det var orätt; men har jag talat rätt, varför slår du mig då?»

Inga kättarförföljelser ha kunnat minska bärkraften av dessa ord. Ande kan aldrig vederläggas med våld, varken i form av slag, fängelse, kvarstad eller utvisning. Skäl kan endast gendrivnas med motskäl.

Artur Möller.

Kvinnornas vapenlösa uppror. Siffrorna tala.

Det kan tyckas som om det vore ett operonligt och enformigt arbete att katalogisera många tusen människor, men när namn och siffror tala blir ett sådant arbete intressant. Katalogiserandet av dem, som deltagit i kvinnornas vapenlösa uppror mot kriget hösten 1935, har varit ett sådant arbete, där de knapphändiga uppgifterna — namn, adress och födelseår samt de bevitnade personernas namn — har talat sitt eget språk. Då ett mycket stort antal av de över 20,000 avgivna rösterna haft ofullständiga postadresser och svårtydda namnteckningar, ha endast 18,824 statistiskt kunnat bearbetas. Vilka voro då dessa, varifrån voro de, vore de unga eller gamla de talrikaste? Ja, alla län voro representerade, somliga sparsamt, andra överväldigande talrikt. Från Gotland fanns blott 7, från Jämtlands län 36, under det Södermanlands och Östergötlands län hade resp. 2,257 och 2,087 röstande. Dessa skillnader kunna väl i en del fall bero på organisationen vid spridandet av listorna, men i de flesta fall ligger nog orsaken djupare än så. I de fall där deltagandet varit livligast, har

Table with 2 columns: Antal röstande fördelade på de olika länen, and list of Swedish counties with their respective number of voters.

Summa 18,874

jordmänen i förväg varit beredd, där ha kvinnorna spontant reagerat, när uppror (Forts. å sid. 2.)

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns
Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrländsgatan 18.
Tel. 10 75 75, 10 75 76.
STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik
vid Kornhamnstorg 4

Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—110 f.m.
För havandeskapet och
dessa sjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot
erläggande av 2 kronor.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., värrek.
Tel. 778 24.

TANDLÄKARE

Gerhard Löwenhielm

Hedingsgatan 9 (Gärdesstaden)
Mottagning efter överenskommelse
per telefon 61 03 77.

Centralbadets damfrisering

rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Företagslång.

Alimonda-Institutet

30-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även per
korrespondens. Begär prospekt och frå-
gelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hise)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg J:or

Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegån-
gar, skilsmässor, boskilln., äktenskaps-
förord, bouppteckn., testamenten.

Bagarstugan

HORNsgATAN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GOTGATAN 82 " " 333 90

Arméhånddukar 75 cm.

långa, helhinn, fäljade, med hängare, kul-
bård, nästan outhuggiga, passande till toi-
lett- o. kökshanddukar, bortsäljas till 6,50
pr duss. 3 duss. fraktfritt.

Märta Armfelt

Generalagent i Skandia

Kostnadsfri rådfrågning dagli-
gen 12—14 Skandias huvud-
kontor, Mynttorget 1.
Tel. Nånmanrop Skandia-Freja.

Specialitet:

Pension-, livränte-, liv- och sjuk-
försäkring.

Den omtalade nya

Anita Frukthand-
lingen
naturens eget lä-
kemedel mot fin-
ning och oren hy:
INSTITUT ANITA
Birgerjarisg. 8 62 94 99
60 97 97.

Den 14 Mars 1936.

Akut
vansinne.

Nu ha vi blivit akut vansinniga i Europa. Det ställs till med strid mitt i hjärtat av Europa strax efter det militärrevolten i Japan varslar om en ännu mera aggressiv politik på den asiatiska kontinenten och mitt under försöken att lösa den abessinsk-italienska konflikten som retat upp en annan kontinent mot oss. En strid så allvarlig att trupperna redan figurerar mot varandra på båda sidor om den fransk-tyska gränsen, och tankarna redan börja leka med möjligheten att sätta hela den vilande förstörelseapparaten i gång.

Den närmaste orsaken är Hitlers kupp. Men historien börjar inte där. Bakom ha vi den fransk-ryska pakten, den tyska upprustningen, som vi alla så rart ha hjälpt till med genom att sälja råvaror för krigsindustrin till denne notoriske betalningsskol-kare. Bakom den ha vi vidare befästheten av den fransk-belgiska gränsen, Tysklands utträde ur Nationernas förbund, västmakternas vägran att uppfylla sitt löfte att nedrusta, skadestandsbråket och så vidare bakåt över Versaillesfreden och kriget och alla förkrigstidens många försommelser och misstag.

Hela tiden ha försök gjorts att skapa en annan utvecklingslinje än denna otyckliga och ödesdigra. Man gjorde ett folkförbund, försökte få fram solidariteten mellan förbundsstaterna och medels fördrag och pa-ragrafer bestämma dessa. Man gjorde försök att böja deras suveränitet under lydnad för en högre auktoritet. Men den utvecklingen har varit tveksam och ofta avbruten och hejad. Detta därför att ingen för dess framgång ville eller vågade satsa de gamla metoderna. Och så hindrade man det nyas växt ungefär som då man stjälpur en blomkruka över en planta.

Hur ofta har inte vi pacifister fått höra att vårt fredsarbete skulle ha helt annan framgång om vi läte bli att angripa rustningarna och ägnade oss åt andra positiva metoder. Men plantan som förtvinar under blomkrukan av brist på luft och sol tycker nog att det vore en positiv sak om den bleve av med den. Och en läkare som fritt läter en patient ta en in livsarlig kvacksalvarmedicin samtidigt som han behandlar honom med sina positiva metoder, har ingen vidare utsikt till framgång, även om patienten för tillfället blir nöjd med honom.

Ty låt det vara sagt än en gång: med kniven i bakfickan underhand-lar man illa, man distraheras alltför

N. G. HOLM
Juvelerare och Guldsmedsaffär
Hornsgatan 87. Tel. 40 20 24
Lager av:
Guld, Silver, Double o. Nysilvervaror.
Reparering. Förgylning. Försilvring och
Reparationer.

Allt till yrket hörande arbete utföres på egen verkstad till låga priser

Chiropractic.
Ryggsnitt, Ischias, Neuralgi
Thor Holmström
Kungsgatan 35. Tel. 21 04 14
Mottagning 10—1 och efter överensk.

mycket av tanken på vem som har längst kniv, vem som är skickligast att föra den, har bäst tumme med de andra grabbarna och största fräckhet att börja.

Det kan naturligtvis med rätt sägas att det inte duger att skära alla nationer över en kam. Diktaturländerna äro mera opålitliga vid sådana diskussioner emedan de äro mera militärt inställda och beredda. Men kniv i bakfickan, tro på att säkerheten till slut ligger i rustningar och lust att se hur långt hotet av dessa rustningar verka, det ha alla. Frankrike kan inte undgå anklagelsen att flera gånger under efterkrigsåren med tillfällig framgång ha prövat verkan av ett sådant hot mot Tyskland.

Men nu är det Hitler som begått den omedelbart provocerande handlingen genom att låta sina trupper marschera in i den demilitariserade Rhenzonen i strid med Locarnopakten uttryckliga bestämmelser. Hur skall nu Europa reagera? Närmast gäller den frågan Locarnomakterna men i andra hand Nationernas förbund, vars råd nu i dessa dagar sammanträder. Tidningar och allmänhet veta inte om en gemensam skandinavisk ståndpunkt håller på att utarbetas. Men eftersom Danmark har plats i rådet och ofta företrätt Norden så röra ju alla dessa överläggningar nära även oss. Man får hoppas att de skandinaviska regeringarna och alla andra regeringar kunna hitta på något annat än att inkalla årsklasser och kräva stora försvarsanslag.

Det svåraste är att alla ha kriget på hjärnan, även om patienterna i Wilhelmstrasse och Palazzo Venezia äro svårast angripna. Mussolini måste bära en del av ansvaret för den nervösa och toliga stämning i vilken en sådan kris uppstår. Och vad Hitler angår så är det ju ett allvarligt symptom att han kränker ett fördrag i stället för att säga upp det samtidigt som han föreslår ett nytt. Varje affärsmän kunde ha sagt honom att om man vill företa en affärsöverenskommelse, så skall man inte börja med att fördärva det goodwillvärdens egen affär kan ha.

Länderna omkring Tyskland ha nu den svåra uppgiften att lära Tyskland begripa att man inte utan vidare bär sig åt hur som helst, att visa styrka och fasthet utan att hota med krig eller provocera fram det.

Det villkor för förhandlingar med Tyskland som Frankrike uppger yrka på tycks vara rimligt att Tyskland inte under förhandlingstiden skall befästa Rhenlandet. Men att yttra sig om det eller det ögonblickliga läget är lönlöst, så dunkelt som allt är, så förvirrande uppgifterna, så förvirrade alla hjärnor. Det kan gott hända Tyskland att påstå att detta rimliga villkor inte stämmer med den militära äran och med nödvändigheten att sysselsätta all militär, vilket är ett av världens mest ödesdigra problem.

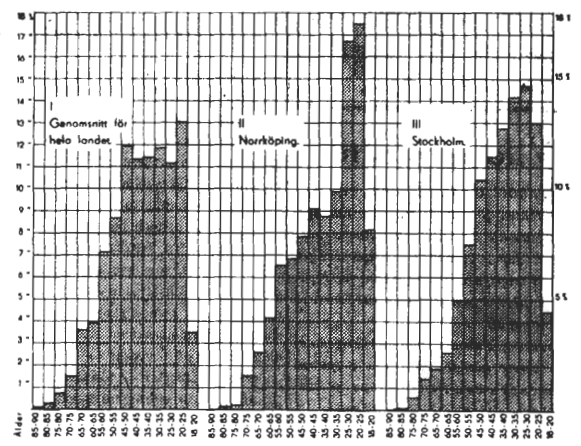
Krisen har varit väntad länge, men ändå kom den till tidpunkten överraskande, emedan man stod mitt i förberedande förhandlingar mellan Tyskland och Västmakterna. Europa står inför en kris som den icke är beredd för. Motvilja mot krig finnes nog så pass som människors avtrubbade fantasi- och känsloliv kan åstadkomma den. Men rådsan för krig har systematiskt utnyttjats för rustningar, och atmosfären, som är förgiftad av tron på våldet, är inte gynnsam för skapandet av en mäktig andlig kraft, som skulle bära den stora tapperhet som offer all, även säkerheten eller illusionen om säkerhet, för att göra slut på krigssystemet.

Kvinnornas vapenlösa uppror.

(Forts. fr. sid. 1.)

pet kom. Ett skogs- och jordbrukslän som Jämtland (med den militära förläggingsstaden Östersund) förhåller sig passivt, medan Norrköping med dess övervägande kvinnliga arbetarstam har en siffra på 1,394. För det talrika deltagandet i Sörmland får man nog räkna med att kvinnorna där äro politiskt livaktiga och väl organiserade. Av röstberättigade kvinnor i hela landet ha 0,86 % deltagit i röstningen, i Sörmland 2,9 %, alltså mer än tre gånger så många. Procenttalet för hela landet kan tyckas litet,

den på de gamla och de unga ej stor, men ser man på de röstande från industristaden Norrköping (fig. 2), äro de unga i överväldigande majoritet. Jämför man Norrköping med en tabell över åldersklassernas fördelning enligt Statistisk årsbok (fig. 4), ser man riktigt, hur starkt det unga inlagat varit i Norrköping. I Stockholm (fig. 3) är skillnaden ej så påfallande. Den sista stapeln i figurerna innehåller blott två års-grupper (18—20-åringar) och ligger därför självfallet betydligt under de övriga

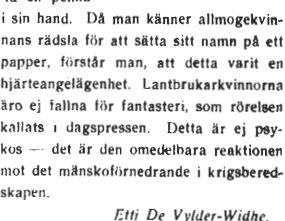
men man måste hålla i minnet att hela röstningen försiggick under en tidrymd av endast 8 dagar. Den kan alltså endast betraktas som ett stickprov på en latent opinion. Någon som helst systematisk bearbetning var ju utesluten, och resultat kunde endast uppträda där budskapet av en eller annan anledning råkat slå ned.

Det är egendomligt att se, hur rörelsen gått fram som en stor hänförelsens våg ofta över små och jämförelsevis obekanta platser. Alla ha velat vara med där, många systrar i samma flock, mödrar och mormödrar.

Om åldersgrupperingen bland de röstande lämnar följande tabeller besked. Kvinnor av alla åldrar ha varit representerade, även en del födda före 1850, någon enstaka med h. o. p. Men de flesta äro de unga, och det är det som gör rörelsen så hoppfull. Mycket livligt har deltagandet varit bland den kvinnliga personalen på sjukhusen.

Ser man på åldersfördelningen på ett genomsnitt från hela landet (fig. 1) — ca 2,000 godtyckligt valda — är skillna-

5-årsgrup- perna. Alla samhällsklasser äro representerade. Där återfinnas namnen på ledande kvinnor i vårt samhälle, och där finnas de, som blott sällan och vid högtidliga tillfällen ta en penna i sin hand. Då man känner allmogekvinnans rädsla för att sätta sitt namn på ett papper, förstär man, att detta varit en hjärteangelägenhet. Lantbrukarkvinnorna äro ej fallna för fantasi, som rörelsen kallats i dagspresen. Detta är ej psykiskt — det är den omedelbara reaktionen mot det mänskoförnedrande i krigsberedskapen.

Till hemarbetande kvinnor.

Husmodersföreningarnas Riksförbund började i måndags en högre teoretisk utbildningskurs för hemarbetande kvinnor, varvid förbundets ordförande, fru Eleonor Lilliehöök, höll det inledande föredraget, där riktlinjerna för kursen drogros upp.

Vär kurs är en s. k. programkurs, sade fru Lilliehöök, den vill ange vilka ämnen vi anse böra upptas i en längre önskad högre teoretisk utbildning för hemarbetande kvinnor och för mödrar. Sedan kan man tänka sig den som en längre kurs med mer utförliga föredragserier eller som en koncentrerad kurs i likhet med denna, som är avsedd att kompletteras genom självstudier.

Jag vill inte här upprepa den gamla historiken över hemmaproduktion, industrialism och kvinnorörelse med dess dra-

matiska sluteffekt att efter kvinnornas successiva frigörelse och därav följande rättighet till utbildning och arbete på olika områden, det slutligen återstod nästan bara det urgamla husliga yrket såsom ett vartilt ingen utbildning fanns eller ansågs behövas. I vårt land är det nu ganska väl ställt med möjligheterna för huslig yrkesutbildning tack vare en rad kvinnliga och även manliga pionjärer. Det gäller att utnyttja dessa. Dock, någon högre teoretisk utbildning, som upptar såväl det husliga arbetets rationisering, ekonomi och näringslära som sexualhygien, mödrutbildning och samhällslära ha vi ännu ej, och det är en sådan vi sträva efter. Vart och ett av dessa ämnen kan synas ett studiemärke för sig, man kan tycka att vårt program är överlastat. Men sedan urminnes tider ha

Vävsolan med mönsterritning och heminredning.
Fortbildningskurser: Komposition med provvävning. Färglära med naturstudier. Materiallära med handspinning. Heminredning med planritning och komposition av textilier. Nybörjarkurser för hemvävad, yrkes- och pedagogisk utbildning. Skolhem med billig pension. Tel. 234. Sigtuna Vävskola. Mary van Rijswijk.

NORRKÖPINGS STUVLAGER
KLÄDESÄMDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. förskälningar pr extra kostnad. Detta orsaken till våra bill. priser.

Yrkesromaner.

Hugo Swenssons bok »Paul Hoffman, läroverksadjunkt», är i ordets stranga bemärkelse en yrkesroman: den handlar verkligen uteslutande om en människas yrke. När privatlivet någon gång skymtar fram i bakgrunden, är det endast vagt skizzerat. Själva yrkeskildringen däremot är allt annat än vag, den är tvärtom synnerligen väl skriven. Litet torr visserligen, mera avhandling än roman, men med en logisk klarhet och reda både i tankegång och stil, som är imponerande och gör läsningen till ett nöje — för den, som kan låta bli att stöta sig på Paul Hoffmans konserveratism och utpräglade självgodhet.

Vi får följa honom från hans första dag som provårskandidat ända fram till pensioneringen, genom en hel rad skolor, i vilka han trivs mer eller mindre, närmast beroende på om rektorerna är högervän eller inte. Där finns många välgjorda porträtt av lärare, dock mestadels så upplagda, att de konservativa är praktiska karlaraktar och de mera frisinnade intriganter och pratmakare.

Lärjungporträtt saknas däremot nästan helt och hållet, vilket väl beror på att Hoffman inte ser sina elever som individer och växande människor, utan endast som mer eller mindre dugligt material till blivande ämbetsmän, officerare och präster. Pojkar ska få i sig humanistisk bildning, och för övrigt ska de lära sig att veta hut, det är kontentan av hans uppfostringsideal. Varje skolreform avvisas från och hållfullt, liksom allting annat som är nytt, det är bara den gamla, goda tiden, som duger.

En bridsam situation råkar Hoffman ut för, då han får flickor i sin klass. Dock måste han ju resignera inför detta faktum, liksom inför allt annat bedrivligt, som demokratiseringen för med sig. Och han lugnar sig med den goda föresatsen att »stända vilja i pojknas blick och glans i flickornas». Att flickorna också skulle kunna ha användning för vilja förelärd honom tydligen uteslutet.

Trots sina avsevärda formella förhållanden och en viss sympatisk redbarhet efterlämnar boken om Paul Hoffman ett rätt beklämmande intryck — oavsiktligt, men med all önskvärd tydlighet bekräftar den det högre skolväsendets förnäma avskildhet från allt verkligt, spontant liv.

Josef Kjellgrens roman »Mänskor kring en bro» behandlar inte bara sina personers yrke, utan kanske ännu mera deras privatliv. Denna bok är således inte i lika hög grad en yrkesroman som Swenssons. Men om man betraktar den som fristående företeelse, måste först som sist konstateras, att det är en alldeles utomordentligt bra bok, en av de bästa svenska romaner, som utkommit på länge.

Den har ingen huvudperson, eller rättare sagt, dess huvudperson är inte någon mänska, utan en bro. Västerbron gradvisa tillblivelse är det centrala i boken, kring vilket alla händelser rör sig. Arbetarna, som bygger bron, skildras i

sitt jobb och i sitt hemliv i den fallträdiga baracken på Söder Malarstrand. Vi får också göra bekantskap med deras familjer, inte minst med deras arbetslösa anförvanter. Vi lär känna en rad individer och samtidigt en grupp som är förenad av ett gemensamt öde. Arbetarna känner glädje och stolthet, medan de bygger sin bro, de är med om att skapa fram något nyttigt och viktigt; inte bara ekonomiskt, utan också själsligt är de bundna vid sitt arbete. Men den dagen då bron är färdig och invigdes med musik och högstämda tal, har de inte längre någon andel i den. Det är slut med deras glädje; deras tankar går redan mot en ovisshet och kanske arbetslös morgondag — baracken rives, och de måste söka sig ut åt olika håll för att få rätt på något nytt jobb. Och hela tiden, medan de bygger bron, vet de, att detta är det trista slut, som väntar.

Denna vetskap är bokens mörka grundmelodi. Men Josef Kjellgren är ingen aggressiv anklagare, utan en stillsam och objektiv sanningssägare. Och mitt i vardagens grå blommor idyllen. Bland arbetarna lins det lysa, som idkar musik, och en kväll börjar var och en i sitt rum spela på sitt instrument, tonerna förenar sig genom barackens tunna väggar, och till sist går de fyra oavbrutet spelande ut ur sina lägenheter och rycker alla de andra med sig till en improviserad fest. Det är en strålande skildring.

Man vet inte, vilka personer man ska leta ut ur det rika typpalleriet, det är allasammans lika livslevande. Där finns den unge, revolutionäre arbetaren Knut Ivar Eld, som ägnar varje ledig stund åt musik och heroiskt livsstudier och som har många förstådiga och riktiga saker att säga. Och där är den resignerade, arbetslösa urmakaren Lagergren, som går under, då han tvingas in i ett hårt nödhjälpsarbete, som hans krafter inte räddar på. Där finns både småborgerliga och upproriska yrker, tröttkärda arbetsdjur och spånstigt vitala naturer. Inte heller de ungdomsarbetslösa saknas — en del av dem glider hopplöst på sidan om livet, medan andra genom självförmåga sosselätningar lyckas rädda sig igenom väntetidens tomhet.

Så blir tvärsnittet genom baracken till ett tvärsnitt genom den svenska arbetarklassen av i dag. Ett stycke tidshistoria, och tillika, bortom aktualiteten, en mänsklig bildning av bestående värde. Josef Kjellgren har förut mest framträtt som lyriker, och man märker lyrikern också i denna roman. Hans stil blommar och lever, i en absolut egenartad, individuell tonart. Men den är samtidigt enkel och klar och blir aldrig sökt. Han faller aldrig för frestelsen till lyriska avvickningar — handlingen löper i en fast linje parallellt med bronns växande.

»Mänskor kring en bro» är en mogen bok av en klok och sympatisk mänska och en mycket begåvad författare.

Jan-Erik Holm

Den lille bagaren.

Lek och allvar.

Många människor ha fullt klart för sig, på vilken punkt man inte skall börja för att komma åt krigssystemet — man skall inte börja med att nedrusta, man skall inte börja med att ge anslag till fredsupplysning, man skall inte börja med att uppfostra barnen. Det första är farligt, det andra onödigt och det tredje närmast skrottretande.

Så där i allmänhet kan man gå med på uppfostran — på alla möten och i diskussioner och intervjuer och sådant. Men när man väl kommer till de konkreta fallen, då tycker de flesta, att man är bra löjlig. Som tror, att det betyder något i formandet av ett litet barns framtida inställning, om han inte får leka med tennsoldater eller skjuta med arkanor. Tvärtom säger de kloka — och jag förmodar, att sadana som landshövdingar och nationalekonomiska professorer, som i det här fallet äro minä försäkte sanningsvitnen, anses besitta lite allmänt förnuft — förbjud låna barn att leka med krigsleksaker och förbjud dem att spela soldater, så gör du dem till officerare på stat! Vilket du väl anser vara det mest griskiga som finns.

Barn funderar så lite på själva innebörden av en lek. Bryt inte den gamla slentrianen, för då framskapar man en trottsinställning — det är väl så man menar. Men det är fel. Barn funderar mycket mer än stort folk tror. De följer väl med sin tid både i allvar och lek. I hostas lekte min sexåring och hans lekkamrater abessinske kejsaren. De hade hemskt roligt, pastod han. — Hur gjorde ni då? frågade jag, som inte ens visste, att något sadant som abessinske kejsaren var ett begrepp för pojken, mycket mindre att det täckte en verklighet. — Jo, vi fick låna nåsdukar och så band vi på oss dom. — Nåsdukar? — Ja, det var gasmasker, forstar väl mamma, det sa Rolf att han hade.

Vi hade skolfest i julas också. Och det höll på att bli ytterligt komplicerat. Barnen i klassen skulle föreställa olika yrken och en ödes nyck ville, att min unge utvaldes att bli officer. Vi fick i låxa att

skulle annars famjelivet bli möjligt i vårt vidsträckt land med sin spridda bebyggelse.

Men ha vi konstaterat, att den hembetande kvinnan ingalunda är en kvinnotyp på avskrivning i vårt land, utan i lika hög grad som yrkeskvinnan kan anses representera den moderna kvinnan, då måste vi också planera för hennes framtid och se till att hon håller jämna steg med den icke hembetande och i fråga om yrkeskunskap, kulturintresse och samhällsansvar. Vår kurs syftar här till. Traditioner äro ett folks rikedom, men traditioner kunna också vara hämmande. Till de hämmande traditionerna hör kvinnans bundenhet inom hemmet och hennes därmed följande obehägenhet att följa tidsutvecklingen och de stora frågorna. Vi önska här en radikal nyinställning. Dels måste den hembetande löslas från den starka bundenheten, dels ha många hembetande kvinnor, som är jo intellektuellt bundna till ett yrkesarbete stora förutsättningar att kunna organisera sitt arbete så att de få tid och möjlighet att sätta sig in i tidens stora frågor och uppehålla i hemmet ett levande kulturintresse.

Till de hämmande traditionerna hör också den känslosamhet, med vilken husmoders gärning i hemmet ofta omfattas. Vi gjorde klokt i att alldeles släppa den gamla husmoderslyrik, som är fullkomligt otidsenlig, ty de känsломoment hemgärningen främst innebär, den värdande kärleken till man och barn, den finns inom alla hem, vare sig makar och modern arbetar inom eller utom hemmet.

Det är med förhoppning om att denna kurs skall bidra till en förnyad uppfattning om den hembetande kvinnans uppgifter och ställning i det moderna samhället, slutade fru Lilliehöök, som jag härmed hälsade de närvarande kursdeltagarna och inbjuda välkomna och delaktar kursen öppnad.

Omstoppning av Möbler

och madrasser, mattpåläggning utfores väl och billigt.
H. R. JOHNSON
21 Döbelngatan 21 Tel. 10 31 05.

Filmen och vi.

Den riktiga världen omkring oss är så långt ifrån välmot och enfaldig att man nu sväljer just de ingredienserna med förtjusning uppe på vita duken.

Utom dålig svenska innehåller denna mening ur en stor daglig tidning även en hel del sanning. Vi äro alla mer eller mindre vettskrämda och ur gångorna och ta till benen inför verkligheten så fort vi kunna. Detta är vår stora olycka på vilken film- och vapenindustrien båda förtjäna.

Men sen är det frågan om, man särskilt långtar efter det välmot och enfaldiga. Det blir väl individuellt. Somliga tycka om det, andra tycka att det ökar deras börd.

Man vill ha något som drar tankarna bort från morden i Japan och abessinska kriget. Men helst äro något som på något vis lyfter över verkligheten genom att behandla den överlägset och besegrar den, och sådant finns sannerligen att få under denna säsong. Det gör en verkligen tacksam att lå lämna en bio med den högtidliga känsla som alltid inställer sig vid mötet med stor konst. En kort stund är man osårbar och fylld av glädje. Att möta Garbo ansikte mot ansikte som Anna Karenina ger denna känsla. Av en ytterligt tidsbetonad roll har hon skapat en tidlös tragisk gestalt.

På ett helt annat sätt besegrar verkligheten i filmen: Hertenigen önskar nattkvarter, som skapats av den franske regissören Jacques Feyder tillsammans med Françoise Rosay. Det luns väl inte många så otäcka historier i världshisto-

rien som den som handlar om spanjorernas regemente i Holland. Att kvickt och festligt och överlägset berättar en episod därur, det är ett mästerverk. En spanak hertig med sin trupp och med tross av inkvisitor, dvärg och apor annonserar hotfullt sin ankomst till en liten holländsk stad. Stadens styresmän fattas av panik i vissheten om att plundring och blodbad äro oundvikliga. Borgmästaren, som förut varit nog så morsk och hård mot hustru och dotter, lägger sig nu i förskräckelsen på lit de parade och spelar död. Men borgmästarinnan som är överlägsen dam, överlägset spelad av Françoise Rosay, samlar stadens kvinnor och gör upp en plan för mottagandet. Klädda i sina underbara rubenska dräkter åga de charmanta damerna emot hertigen och möta honom vid stadsporten. Sedan förlöper kvällen och natten i gästfrihetens och trevnadens tecken. Spanjorerna komma förträffligt överens med holländskorna, ja, borgmästarinnan vinner själva hertigens fölvör. De enda som ha tråkigt äro borgmästare och råd eftersom de inte få vara med. Hela filmen är ett vanvördigt skoj med dem. På morgonen avtågar hertigen och hans folk med blomsterprydda lansar. Staden är oskadad och har fått skattefrihet på ett år. Borgmästarinnan vinkar ett majestätiskt farväl åt sin hertig och ger sen den dumme borgmästaren hela äran av den lyckliga utgången.

Tänk om det lunnas en så klok kvinna i varje stad också nu i tiden.

Devinez.

iva tillsammans något om: »Vem kan väl stilla stå, när kungen ropar, gossar gån på...» Kask och bröstgossar skulle vi också helst ha.

Den blivande officeren var eld och lågor. Ju högre han skrek sin vers ju bättre var det, och kask är ett stilligt plagg. Vi gjorde en liten framstöt. — Om han inte kunde bli brandsoldat? De hade också kask och var hemskt hjältemodiga. — Det fanns ingen brandsoldat i pjäsen och det kunde man verkligen inte dikta dit så där hux flux. — Det märktes genast, att han satte sig till motvärn, officer skulle han bli.

Då gick vi till skolan. Till en snäll och förstående lärarinna, som ju inte kunde drömma om att det fanns så barnsliga föräldrar. Visst kunde han få bli något annat. Men det fanns bara bagare kvar. De andra yrkena voro upptagna.

— Bagare är så trevligt också! Visst vill du bli bagare? — Nej, jag vill inte bli bagare. Då blir jag inte med, för jag vill inte bli bagare... Vi traskade hem, djupt bekymrade, medan tårarna tillrade.

Hur skulle vi nu göra? Skulle han bli officer eller skulle han inte vara med? Det var så tråkigt så! Då kom pappa med ett förslag. Medan pyssen vor, gjorde han en stor fin agnsgressla, lika hög som den lille bagaren själv och minst lika fin som en sabel. Hembiträdet sattes att sy en gräsligt hög och styv bagarmossa och till slut koktes det karameller, som naturligtvis bagaren skulle få bjuda sina kamrater på.

Och tänk det lyckades över förväntan! Inför ugnsspaden, mossan och karamellerna försvann officeren, sabeln och kasken som en dimfigur, han talade inte ens om dem. Det var precis lika förtjusande att vara bagare. Och det var mycket stolta föräldrar, som bevitnade hans obestridliga framgång på scenen!

Härom dagen kom min lille bagare in och frågade: mamma, vad gör en löjtnant för nänting egentligen? Bosses pappa är löjtnant, vad gör han om dagarna. — Har du inte frågat Bosse? — Jodå, han säger att han exercerar, men de vet jag inte, vad de är.

Vad skulle ni svara? — Om ni sagt, att han skjuter och övar sig med sabel och kanoner för att kunna döda andra människor, så kallas det vulgärpacifism. Och om ni hållit en lång utläggning om att han är offer för ett felaktigt system och att han måste lära sig att försvara landet i händelse av krig, så hade han — pojken — inte gett sig till talls med det. Han ville veta ordentligt, vad en sådan person gör om dagarna och varför han gör det. Barn är logiska och besvärliga för vuxet folk.

Också i Blå Hallen

Det är sällan man här i sta'n får se en så blandad och intresserad publik vid — en mannekänguppvisning.

Det var inte heller enbart kläduppvisning man bjöds på vid Morgonblås välordnade kläddemonstration i Blå Hallen i söndags. Trots det strålande värvärdet var salen fylld av folk, som intresserade åhörde både fackmässiga föredrag om den svenska konfektionens höga standard och kaseri om filmens inverkan på vår klädkultur och kontoristens garderob.

Det var ett gediget och omväxlande program, bara en aning för långt. Ellen Rydhus presenterade sakkunnigt och trevligt de olika modellerna, som visades mellan föredragen. Både herr-, dam- och barnkläddes visades — alla konfektionsprodukter i hög klass.

Meningen med uppvisningen var att visa klädkulturens höga ståndpunkt i vårt land. Den sociala klasskillnaden i fråga om kläder finns inte längre — ofta kan endast fackmannen avgöra om det är konfektionsytt eller inte. Fabriksarbetaren och hans chef får samma slags kläder och kontoristflickan är lika modern och elegant som chefs dotter.

Det var en mångfald olika modeller i

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — »det finns hos Pub» än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser, som äro överkomliga för var och en.

PAUL U. BERGSTROMS A.-B.

Dala-Demokraten

är Dalarnas största och mest spridda tidning.

Läs den. Prenumerera!

7-årig bottenskola.

(Forts. fr. sid. 1.)
föredrag framför ett jämförelsevis mera
fritt fortsättningskoleär.

Det finns i propositionen ingen antydan om tanke på extra lärarkrafter för detta sjunde skolår, utom i fall av alltför stort sammanlagt barnantal eller i form av en månads extratidsläsning för B-skolor — för att under denna tid kunna skilja några av dess 7 klasser åt.

Man har avvisat tanken att sammanhålla de tre första klasserna i en läraravdelning som småskola och därmed låta folkskolans klasser fortfarande bli fyra. Motivering är att en sådan småskola, som måste ha stora svårigheter att undervisa nybörjare ihop med två andra klasser, skulle bli ett svagt underlag för folkskola och fortsättningskola. Även möjligheten att taga in nybörjare endast vartannat år avvisas, därför att detta skulle medföra en ojämn fördelning av klassantalet.

Men säkerligen ligger här i närheten en möjlighet till det bästa utnyttjandet av det tillagda sjunde året. Man kunde inskränka överhoppandet av nybörjarklass till *var tredje år*. Och detta i samband med att klass 3 fördes till småskolan. På så sätt skulle småskolan av b-typ aldrig få mer än två klasser tillsammans. Folkskolans B-avdelningar skulle komma att omfatta tre eller fyra klasser, B-avdelningarna en eller två.

Men är det ej ett fel att lägga tredje klass till småskolan? Mig förefaller det tvärtom — förutsatt att småskolans lärare aldrig får mer än två klasser att arbeta med på samma gång.

Tredje klassen faller i 9-årsåldern. Jag tror att alla lärare som haft att göra med barn i denna ålder kan omvittna att det är en ömtålig och särskild åldersperiod. 9-årsåldern kommer med något av förbud till den själsliga puberteten, säger Charlotte Bühler. — Och säkerligen ha många av vår folkskolas lärare känt svä-

vackra siden-, angora- och bomullstygger som demonstrerades.

Konfektions- och textilindustrin i landet skötes tydligen av sakkunniga, intresserade och framåtsträvande människor.

A.-B. Fasliko i Göteborg hade en del verkligt utsökta vinter- och sommarklänningar. Firman J. A. Wettergrens kappor och dräkter kunna ta upp konkurrensen med en Patou eller en Schiaparelli från Paris. De månader som bollskeppningarna, av vilka en del voro sydda i det nya skrynkelfria tyget, Bäcke-bölja, voro billiga men tyvärr ganska trista i modellerna. Vidare medverkade firmorna Eve, Continental, Jawe — med barnkläder och Gunnar Collijn — herkläder. Slutligen kan nämnas att vid samtliga 260 svenska konfektionsföretag, som selsälda 17,000 arbetare, av vilka 85 procent äro kvinnor, jilverkas alla kläderna av genomgående svenskt material så när som på byråerna och knapparna.

Hillevi S.

righeten att foga in de små ömtåliga 3-klasserna med de hårdiga och vetandehungliga 10-11-åringarna och de krävande sjätteklassisterna. Hur mycket mera organiskt skulle det inte vara att sammanföra 4:de och 5:te klass, och så 6:te och 7:de.

3:de klass kunde på detta sätt få en slags särställning, fortfarande under småskolans hägn. Det är att hoppas att många skoldistrikt kommer att begagna sig av möjligheterna och uppmaningarna — ifall propositionen nu blir lag — att på denna punkt göra försök och vinna erfarenheter under den 10-åriga övergångsperioden.

Ett annat område, där försök och erfarenheter vore av alla största vikt, är utnyttjandet av de 360 timmarnas fortsättningskola utöver det första obligatoriska året.

Strängnäs domkapitel ställer här frågan, huruvida det icke skulle vara möjligt att för ett senare åldersstadium anordna kurser i medborgarkunskap. Man skulle vilja tillägga: icke endast för medborgarkunskapens skull, men för ingenting mindre än en väckelse i mänskliga och samhällsfrågor skulle man önska, att inom varje socken finnes en sådan allmän, för hela ungdomsåldern öppen, frivillig fortsättningskola. Med en fast lärare, manlig eller kvinnlig, och med bistånd av folkskolans lärare inom vars och ens välskingsämne, skulle en sådan skola kunna ge korta kurser i olika ämnen. Och viktigast av allt, den skulle i den mottagligaste och på sätt och vis viktigaste av människolivets åldrar kunna ge impulser och näring för ett andligt uppvaknande i den rätta tiden. — Det vore väl något att arbeta för!

Honorine Hermelin.

De små demonstranterna.

du dig? Jag, som legat sjuk en tid, svarade sömnigt:

»Jag önskar, att jag kunde få bli frisk snart.»

»Nej, mor, inte sådant där, så får man inte önska, svarade min son litet indignerat.

»Vad önskar du dig då, Lill-Jan?« frågade jag halvsovande.

»Jag önskar, att alla människor får ordentligt betalt för sitt arbete, sade en liten allvarlig röst emot mig.

»Och så önskar jag, att Sverige inte bygger något bombflygplan, tillade rösten ivrigt. Stora famnen fick min son. Jag var klarvaken, mina livsandar hade

D et var 1:sta maj, och min då 5-åriga son och jag stodo utanför vårt hem i Kiruna och sågo det långa demonstrationståget ringla fram.

»Varför göra de så där, mor?»

»Jo, de önska sig något, ser du. 1:sta maj är människornas önskedag. Det de önska sig, skriva de på flaggorna, man kallas standar, för att alla skola se det.» Och så läste vi tillsammans, vad som stod på dem, och jag förklarade ordens innebörd.

»Få de, de de önska, mor?»

»Inte alltid, men ibland. Men det lönar sig i alla fall alltid att riktigt önska en god sak, ser du, för då kanske det går som man önskar till slut.»

1:sta maj ett år senare vaknade jag på morgonen vid ett en ljus vänlig röst sade: »Glad 1:sta maj, mor!»

Det var Jan, som stod vid min huvudgärd och lyste över mig med sitt ansikte. »Det är önskedagen, mor. Vad önskar

vaknat. Jag kände mig frisk igen, steg genast upp och kände mig. O, ni visa, gudomliga barn, sprungna ur Skaparens eget hjärta! Ni vet ej, att ni skall fost- ras och ledas av vuxna därer och vettvillingar. Det är ni, som skulle hjälpa och leda oss, stackars vilsegångna, »stora» människor!

»Nu skall ni få ordna ett eget litet demonstrationståg idag, sa jag till Jan och min ej 3 år fyllda unga dotter, som blevo ivriga och hänfödda.

Vi inbjödo ett par små kamrater att deltaga. Deras föräldrar voro fredsvänner, så jag behövde ej riskera åtal för »viiseledande av ungdom». — De fingo själva ordna tåget. I barnkammaren plitades och skrevs.

Så kom den lilla skaran. Flickorna först, bärande »standare» fastsatt på en »stång». Sedan pojkar med små svenska flaggor i händerna. De sjöngo »Vintern rasat ut» och tågade runt i hallen. Sedan stannade de framför far och mor. Deras ansikten voro allvarliga och högtidliga. Vi stego fram till »tåget» och avläste standaret. Med trygga, barnsliga tryckbokstaver stod där:

»Vi önskar, att alla människor får ordentligt betalt för sitt arbete.

Vi önskar, att Sverige inte bygger något bombflygplan.

Vi önskar, att det aldrig blir krig.

Vi önskar, att alla sjukdomar skall fly bort från jorden och in i det mörka.»

Sedan sjöngo de den ena versången efter den andra, allt med samma intensiva allvar. Vi stora kände oss hela tiden mer än högtidliga. Där stodo våra små kära i sitt livs början och uttalade fritt och enkelt önskningar om att få leva ett liv i sann och djup mänsklighet. Asikter och tankar, som det tagit är för oss att kämpa oss fram till, kändes för dem självfallna. »Förutan att I bliven såsom barn —. Sådana höra Guds rika till.» Det satt en klump i min hals hela tiden. Den fick inte gå upp i ögonen och bli till tårar, för det skulle barnen ej förstått, det hade stört deras allvarliga glädje. Det lilla tåget vandrade åter sjungande in i barnkammaren, där det upplöste sig, och demonstranterna fick uppriska sig med varm choklad. — Men min man och jag kände, att vårt hem upplevat en av sina många vackra och lyckliga dagar. Vi glömmde den ej och det gör nog heller inte de fyra barnen.

Då vi på hösten själva gingo med i det ändlösa demonstrationståget av vuxna »mot kriget — för freden», stodo våra små utanför hemmets grindar och sågo med spörjande ögon efter far och mor, lysta och vinkade, då de fingo syn på oss. Det var ett stort ögonblick, då dessa tretusen människor vandrade framåt, barna av en stark vilja, en stor tanke. Men jag tänkte med rörelse och gripenhet på det lilla tåget, som långt tidigare på vårens första dag med flaggor och standar vandrat framåt och önskat fred, broderskap och kärlek åt vår mänsklighet. Och jag förmån med jublande styrka sanningen i de trosvisna orden:

Vad ungdom vill och ungdom drömmar, skall varda verklighet en gång!

Vår skara växer, mäktigt styr, ett brus av röster utan tal. Och fylking efter fylking viger sitt liv åt nya ideal!

Elin Wägner.

Birgitta De Vylder-Bellander.

Från riksdagsläktaren

Den av folkpartiet framlagda motionen om tilläggsmandat väckte även i år till liv en lång och ganska hetis debatt. Att det proportionella valsystemet nog skulle tilläta någon korrigerig framgång tydligt, när man undersöker vad de olika partierna fick »beta» för varje mandat vid valen 1932. Efter en jämförelse mellan de sammanlagda rösttaifforna över hela landet visar det sig att bakom vart och ett av högerns mandat stodo 10,090 väljare, bakom bondeförbundets 9,750, bakom folkpartiets 12,317 (lib. och fr.), bakom socialdemokraternas 10,006, bakom kilbomskommunisternas 22,094 och bakom silfvenkommunisternas 37,122.

Frågan om korrigerig av valsystemet har varit uppe förr i riksdagen och de 1927 tillsatta sakkunniga avgävo redan 1928 ett förslag om tilläggsmandat.

Enligt detta skulle vid val till andra kamraren först 215 platser besättas i de särskilda valkretsarna var för sig och i huvudsak enligt gällande regler. Därefter skulle, sedan valresultatet i rikets samtliga valkretsar fastställt, återstående femton platser fördelas mellan partierna på så sätt, att partierna bleve representerade i kamraren i förhållande till de totala rösttalen i riket; dock skulle parti, som icke erhöit någon valkretsvis tillsatt plats, icke kunna deltaga i tvän om tilläggsmandaten.

I proposition till 1932 års riksdag framlades så ett förslag till utjämningsförändring vid andrakammarvalen som grundade sig på systemet med s. k. riksmantat. Enligt detta förslag skulle av andrakamrarnas 230 mandat 200 fördelas på de skilda valkretsarna och de återstående 30 fördelas mellan partierna efter deras röstetal i hela riket. De sistnämnda mandaten skulle besättas med namn från s. k. riksstor, uppställda i en i lagförslaget bestämd ordning.

I denna fråga stod i onsdags högern och socialdemokraterna på en gemensam front för bibehållande av det ursprungliga proportionella valsystemet och motiverade sitt ställningstagande med att man på den vägen har en säkrare garanti för ett bättre samarbete mellan regering och riksdag — en handlingskraftig regering — som det heter, medan man med tilläggsmandat skulle få för många små partier representerade i riksdagen.

Småpartierna och det egna partiets talan fördes av folkpartiets chef i Första Kamraren Hamrin som krävde rättelse och rättvisa i ett längre temperamentsfullt anförande. I Andra kamraren kritiserade bl. a. hr Olsson i Mora det nuvarande systemet som tvingade till osunda koalitioner och framhöll att presskritiken ute i landet visade att där fanns större majoritet för förslaget än i konstitutionsutskottet. Hr Spångberg betecknade helt enkelt den nuvarande ordningen som rent kapitalistiskt roffarsystem.

Motionen avsågs i båda kamrarna, men både folkpartiet och småpartierna hoppas på framtiden. Sveriges kvinnor kunna ju också ta och begrundna frågan.

Naturligtvis är det allt annat än önskvärdt att vi ha enbart manvalda och enbart kvinnovalda representanter i riksdagen, när den nu en gång har upphört att vara endast manvald — men om männen icke vilja bereda valbar plats åt kvinnorna på valsedlarna vore kanske denna motion, som minoriteternas krav på rättvisa, värd att stödja.

Elsa Svartengren.

IDUN passar Er bäst,

ty IDUN'ger både värde och trevnad

Doktorerna Einar Wallquist, som skrivit »Kan doktor komma?», Per Wetterdahl, den kände kvinno-läkaren, läraryrman Stina Palm-borg, riksbekant för sin goda hand med svårhanterliga barn, den unga baronessan Ishimoto, en av Japans mest kända kvinnor inom aristokrati och i socialt arbete, och Ake-greven Gustaf Levenhaupt öka under 1936 Eder glädje och nytta av IDUN.

Vilken veckotidning ger mer omväxling än IDUN

Prenumerera postgiro 1235 8 kr. för 1/2 år; 15 kr. för 1 år. Tel. 20 16 02.

Stockholm 1936

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri A.-B.

En bok om Ossietzky.

(Forts. fr. sid. 1.)

Och ändå tillät republikens ledare, om socialdemokrater, Volkspartei eller centrum, den gamla militärkasten att under namn av Reichswehr ostörd bedriva sitt arbete på att återvinna den förlorade terrängen och lägga grund till en ny militärmarkt. Ossietzky fann generalöverdnad och lakejsinne långt upp bland den ledande socialdemokratien, och så drevs han till en allt oförsonligare inställning. Genom den för Tyskland egendomliga situationen som gjorde militarismen illegal kom därtill att Ossietzky avslöjanden beredde de olika tyska regeringarna stora obehag och var en direkt fara för generalerna. Die Weltbühne åberopades av Tysklands mistrogna grannar, och när dessa citat komma tillbaka till Tyskland var det lätt för pacifistiska motståndare att bland de breda lagren misstänkliggöra honom och den.

Ossietzky spelade ett farligt spel. Hade det lyckats att besegra den militaristiska andan då hade hans gärning strax fram-

stått som berömvärd både ur patriotisk och internationell synpunkt. Men nu vann den militaristiska andan i världen och Ossietzky fick bära följderna. Under centrums regemente kom han i fängelse, under nazismen i koncentrationsläger. I Sonnenburg och Papenburg har han nu levat som Moorsoldat i tre år och offrat sin hälsa. Han lär vara bruten nu. Men det faktum att han icke som somliga andra låtit omvända sig och sluppet fri bevisar att han dock i sitt elände icke givit tapp.

Till Ossietzky's karaktäristik hör, enligt vad författaren till denna bok betygar, att han frivilligt valde att stanna i Tyskland medan ännu möjlighet fanns till flykt, och att han tog detta martyrium därför att han ansåg att en emigrant snart förlorar sin auktoritet i fråga om angelägenheterna i det land han flytt från.

Det är betecknande att det just är emigranter bland Ossietzky's formera medarbetare som drivit och driva kampen för hans räddning och som lyckats med att göra frågan om Nobelpris åt honom till en angelägenhet som väcker intresse och bifall över hela världen.

Jag känner icke författaren Kurt Singer och har ingen auktoritet eller förståhetskunskap som kan tas som stöd för dess framställning eller resonemang. Men den bild boken ger av Ossietzky nu och fordom har skakat mig som meningen är att den skall skaka alla läsare. Och bland alla dess dystra sidor har jag funnit en som lyser av den enkla, gripande, stora, mänskliga lojalitet och taperhet som skildras där. Var och en som läser boken kommer genast att hitta denna pärla och att framgent gömma den.

Bland
tidevarvets
mest anlitade
boktryckerier står
Zetterlund & Thelanders
fortfarande bland
de främsta

RADIKAL prispolitik,
kort leveranstid och gediget
utförande garanteras våra kunder.

SKEPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)